

Handläggare
Anders Söderbäck
Telefon: 08-508 31 150

Till
Kulturnämnden
2019-08-27

Överlåtelse av Bibblix

Förslag till beslut

Kulturförvaltningen föreslår att kulturnämnden beslutar:

1. Att tjänsten Bibblix överläts till föreningen Sambruk
2. Att uppdra åt kulturförvaltningen att teckna överenskommelse om överlåtelse av Bibblix till föreningen Sambruk

Robert Olsson
Kulturdirektör

Daniel Forsman
Stadsbibliotekarie

Sammanfattning

Förvaltningen föreslår i detta utlåtande att den digitala barntjänsten Bibblix överlämnas till föreningen Sambruk. Förslaget utgår från en vilja från Kulturrådet, den jämte staden huvudsakliga finansiären av Bibblix, att skapa en organisation där Bibblix kan erbjudas till samtliga svenska kommuner. I överlämnandet av Bibblix till Sambruk finns också kort- och långsiktiga vinster för biblioteksanvändarna i Stockholms stad. Ekonomiskt innebär överlämningen reducerade drifts- och utvecklingskostnader för stadsbiblioteket samtidigt som det möjliggör intäkter för utvecklingsuppdrag från Sambruk.

Bakgrund

Bibblix är en app för att väcka läslust hos barn genom att erbjuda e-böcker i ett lättanvänt och inspirerande gränssnitt. Utvecklingen av Bibblix har skett i samarbete mellan Stockholms stadsbibliotek och Malmö stadsbibliotek. Utvecklingen har skett med stöd och finansiering från Kulturrådet och Staden. Appen lanserades publikt 2016 och årligen görs ca 85 000 lån. Stockholms stadsbibliotek har utfört den tekniska utvecklingen av tjänsten och fungerat som teknisk förvaltare.

Sedan lansering har Bibblix endast varit tillgängligt för låntagare vid Stockholms- Malmö och Katrineholms stadsbibliotek. Intentionen från Kulturrådet har dock varit att Bibblix ska kunna erbjudas till alla Sveriges kommuner. Den nationella biblioteksstrategi som Kungliga biblioteket den 7 mars överlämnade till kulturministern pekar även den ut behovet att göra Bibblix tillgängligt som en nationell tjänst.

Kulturrådet har under 2018-2019, inom ramen för regeringens satsning ”Stärkta bibliotek”, finansierat ett arbete för att utreda och bygga upp en nationell organisation för Bibblix. Totalt har Kulturrådet beviljat 14,7 mKr för att stödja Bibblix som nationell tjänst. En förutsättning för att etablera Bibblix som nationell tjänst är att en kommunövergripande organisation kan etableras.

En nationell organisation ger två stora vinster för staden. Dels innebär det en möjlighet att spara kostnader genom delad förvaltningskostnad och gemensamma upphandlingar. Dels finns en möjlighet att i en större kommunövergripande organisation bli en stark part i dialogen med de myndigheter som arbetar nationellt med biblioteksutveckling, i första hand Kungliga biblioteket och Kulturrådet. Det ska också påpekas att även om Bibblix idag tillhandahålls av tre kommuner, är tjänsten tillgänglig för samtliga användare som skaffat lånekort i någon av dessa kommuner. Bibblix används alltså redan idag av barn utanför Stockholm, Malmö och Katrineholm, men kostnaden för användningen landar på dessa tre kommuner. I en nationell organisation skulle kostnader istället fördelas på ett rättvisande sätt.

En nationell organisation för Bibblix kan byggas upp inom den ideella föreningen Sambruk. Sambruk är en icke vinstdrivande organisation med syfte att sänka kostnader och öka tillgänglighet i kommuners digitala tjänster. Inom Sambruk finns lång erfarenhet av att förvalta och utveckla kommunövergripande tjänster. Sambruk har också en etablerad organisation och regelverk för ekonomi, upphandling, kostnadsfördelning, styrning och projektledning. I dagsläget hanterar Sambruk åtta kommunövergripande tjänster. Kulturförvaltningen har under våren 2019 fört dialog med Sambruk kring Bibblix, och Sambruk är positiva till att ta över ansvaret för tjänsten. I dialog mellan Sambruk, Stockholms- och Malmö stadsbibliotek har upprättats en projektplan för ett övertagande av förvaltningen av Bibblix, inklusive driftsansvar. Finansiering av detta projekt är säkrad genom medel från Kulturrådet.

Finansiering

Utvecklingen av Bibblix startade 2015 med stöd av staden samt statens Kulturråd. De första två åren utgjorde staden huvudfinansier för utvecklingen. Från 2017 har Kulturrådet varit huvudfinansier med en tydlig ambition att förbereda Bibblix för nationell spridning. 2018-2019 har finansiering av utvecklingen i sin helhet kommit från Kulturrådet. Projektet har stöd inom den statliga satsningen Stärkta bibliotek till och med 2021 under förutsättning att tjänsten kan nyttjas av andra bibliotek.

Ärendet

För att Sambruk ska kunna ta över ansvaret för Bibblix behöver Stockholms stad teckna en överenskommelse om överlåtelse med Sambruk (Bilaga 1). Detta avtal är upprättat av Sambruk som en del av ett avtalsramverk för Sambruksgemensamt material. I avtalet överläts dels den programvara som används för att driva Bibblix, dels rätten att använda varumärket Bibblix för den nationella tjänsten.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom Stockholms stadsbibliotek.

Förvaltningens synpunkter, ekonomiska konsekvenser och förslag

Stockholms stadsbibliotek har tillsammans med Malmö stadsbibliotek utrett möjligheten till en organisationsform där Bibblix kan erbjudas till samtliga svenska kommuner. Utgångspunkten har varit att kostnader för Bibblix på ett rättvisande sätt ska fördelas mellan de kommuner som använder tjänsten. Detta kräver att strukturer etableras för såväl gemensam finansiering, gemensamma upphandlingar och gemensam förvaltning. En sådan organisation går inte att bygga upp inom Stockholms eller Malmö kommun, varför en kommunöverskridande förening behövs. Föreningen Sambruk har lång erfarenhet av att förvalta digitala tjänster, har ett starkt intresse för Bibblix och har i dialog med kulturförvaltningen visat god förståelse för vad som krävs för att ta ansvar för Bibblix. Sambruk bedöms därför vara en utmärkt fortsatt förvaltare av Bibblix.

Kulturförvaltningen har i beredningen av ärendet undersökt andra möjliga former för den fortsatta förvaltningen av Bibblix. Dialog har förts med Kungliga biblioteket, som ansvarar för den nationella bibliotekskatalogen Libris, och med SKL, som genom bolaget Inera ansvarar för landstingsgemensamma tjänster inom e-hälsa. Både KB och SKL/Inera har avvisat möjligheten att ta ett långsiktigt förvaltningsansvar för Bibblix.

Då Stockholms stad inte kan ta ett långsiktigt ansvar för att utveckla, förvalta och erbjuda Bibblix till samtliga svenska kommuner har även möjligheten att sälja tjänsten till en kommersiell part övervägts. Eftersom utvecklingen av Bibblix skett gemensamt av Stockholm och Malmö, med ekonomiskt bistånd av Kulturrådet och en tydlig inriktning mot en nationell organisation, är de juridiska förutsättningarna för en försäljning komplicerade. Den ekonomiska vinsten av en försäljning av Bibblix, om den kan genomföras, bedöms också vara begränsade.

Att fortsätta förvalta tjänsten som idag, där kulturförvaltningen ansvarar för tjänsten gentemot de tre kommuner som idag använder den, bedöms vara långsiktigt ohållbart. Dels strider detta mot Kulturrådets intentioner vid finansieringen av utvecklingen, dels blir denna organisation utan stöd från Kulturrådet mycket kostsam och innebär sannolikt att tjänsten istället behöver avvecklas.

Genom att Sambruk tar över Bibblix garanteras en vidareutveckling av tjänsten som kommer staden till nytta. Framtida drifts- och utvecklingskostnader för Stockholms stadsbibliotek reduceras och möjlighet till framtida intäkter ökar genom utvecklingsuppdrag från Sambruk till kulturförvaltningen.

Etableringen av en nationell organisation för Bibblix möjliggör även konsortiebildning för upphandling av e-böcker vilket torde sänka mediakostnaderna på sikt och stärka folkbiblioteken i sin helhet genom tydlighet och förutsägbarhet för elektronisk media.

Genom nationell spridning av det mycket framgångsrika Bibblix kan en av biblioteksväsendets mest prioriterade målgrupper, barn och unga, ta del av den innovationskraft och biblioteksutveckling som än så länge främst kommit stockholmarna till del.

Mot denna bakgrund rekommenderar förvaltningen starkt att Bibblix överlämnas till Föreningen Sambruk i enlighet med de former för överlåtelse som anges i detta tjänsteutlåtande.

Bilagor

1. Överenskommelse om gåva/överlåtelse av material
https://sambruk.se/wp-content/uploads/2019/02/SGM4-G%C3%A5va_ver201.pdf